

8. Чайка В.М., Мельничук М.Д., Григорюк І.П. Глобальні зміни клімату – загроза біоресурсам України // Біоресурси планети: соціальні, біологічні, продовольчі та енергетичні проблеми. Київ, 2008. – С. 28-38.

9. Чайка В.М., Сядриста О.Б., Козак Г.П. Багаторічна динаміка чисельності шкідників озимини в Лісостепу // Карантин і захист рослин. – 2005. – № 6. – С. 11-13.

Осуховська Ю.В.

студент;

Москаленко К.С.

асистент,

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Попит на сільськогосподарську продукцію зростає разом із зростанням кількості населення. За останні роки, ми спостерігаємо серйозні процеси руйнування сільського господарства країни, наслідком якого є диспропорції в економіці. Через це актуальною є потреба реформування та вдосконалення сільського господарства в цілому.

Метою дослідження є аналіз сучасних проблем державного податкового регулювання сільського господарства України.

Сільське господарство (С/Г) – одне з провідних галузей економіки України. Тут виробляється понад 8% ВВП та працює 5,5% зайнятого населення. Якщо врахувати пов'язані з ним галузі, такі як: постачання виробничих ресурсів та харчову промисловість, то частка аграрного сектору в ВВП зростає до 22% та у зайнятості – до 10%.

Аграрний сектор України формує: продовольчу, економічну та енергетичну безпеку; забезпечує розвиток технологічно-пов'язаних галузей національної економіки та створює соціально-економічні умови сільського розвитку країни.

Основними нормативно-правовими актами, що визначають державну підтримку аграрного сектору та сільськогосподарських товаровиробників в Україні, є Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України», «Стратегія розвитку «Україна – 2020» та ін. [4; 5; 7; 8].

Державна підтримка аграрного сектора України здійснюється за такими напрямками: фінансово-кредитна підтримка, податкове стимулювання, цінове регулювання тощо.

Основну увагу держава приділяє податковому стимулюванню машинобудування для сільського господарства та біопаливної промисловості. Вона реалізується через застосування спеціальних механізмів сплати земельного податку та ПДВ.

У результаті податкової реформи 2014 року відбулося формальне включення фіксованого с/г податку до складу єдиного податку (ЄП), а згідно Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» [3] з 2016 року всі с/г підприємства повинні були перейти на загальний режим стягнення податку на додану вартість.

Після прийняття Верховною Радою нових умов оподаткування аграрного сектора, виробники зіткнулися з безліччю проблем, адже на практиці одна компанія може займатися, як рослинництвом, так і тваринництвом. Вони не виділені в окремі юридичні особи, тому бухгалтерам дуже складно правильно відобразити ПДВ.

Скористаємось розрахунками [9] для визначення середнього рівня податкового навантаження, на прикладі с/г підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

**Середній рівень податкового навантаження
на сільськогосподарські підприємства**

Підприємство	Роки			Середнє значення податкового навантаження, %
	2013	2014	2015	
ТОВ Валуйць МТС	13,9	14,8	14,8	14,5
ТОВ Латуре Агро	10,4	4,0	4,1	6,2
ТОВ Мирне Плюс	15,4	16,1	14,1	15,2
ТОВ Сільхозхімія	9,1	10,4	5,6	8,4
ПП Агро	7,6	11,9	10,6	10,0
ТОВ Авіс	5,8	6,2	5,9	5,9
ТОВ Олекс	13,0	16,2	36,2	21,8
ПП Провальє	11,1	17,6	13,9	14,2
ТОВ Іллірія	11,9	6,6	6,5	8,3
СФГ Колос	13,3	16,1	3,7	11,0
ТОВ Україна	3,5	5,9	1,4	3,6
ТОВ Степове	6,2	5,5	1,3	4,3
ТОВ Небулон	14,7	4,0	2,0	6,9
ФГ Гарант	4,4	4,4	1,7	3,5
ПП Агрофірма	14,9	10,6	8,2	11,2
ТОВ АБТ	7,4	4,7	4,4	5,5
ПП Селянин	12,2	13,0	2,0	9,1
Середнє значення	10,3	9,9	8,0	9,4

Джерело: [9]

Як бачимо з таблиці 1, по досліджуваним підприємствам податкове навантаження коливається в межах від 1,3% (ТОВ Степове 2015 р.) до 36,2% (ТОВ Олекс 2015 р.) та не значно перевищує релевантного діапазону, враховуючи, що податкове навантаження на економіку у країнах Центральної та Східної Європи, які входять до ЄС, знаходиться на рівні 30%. Порівняння з

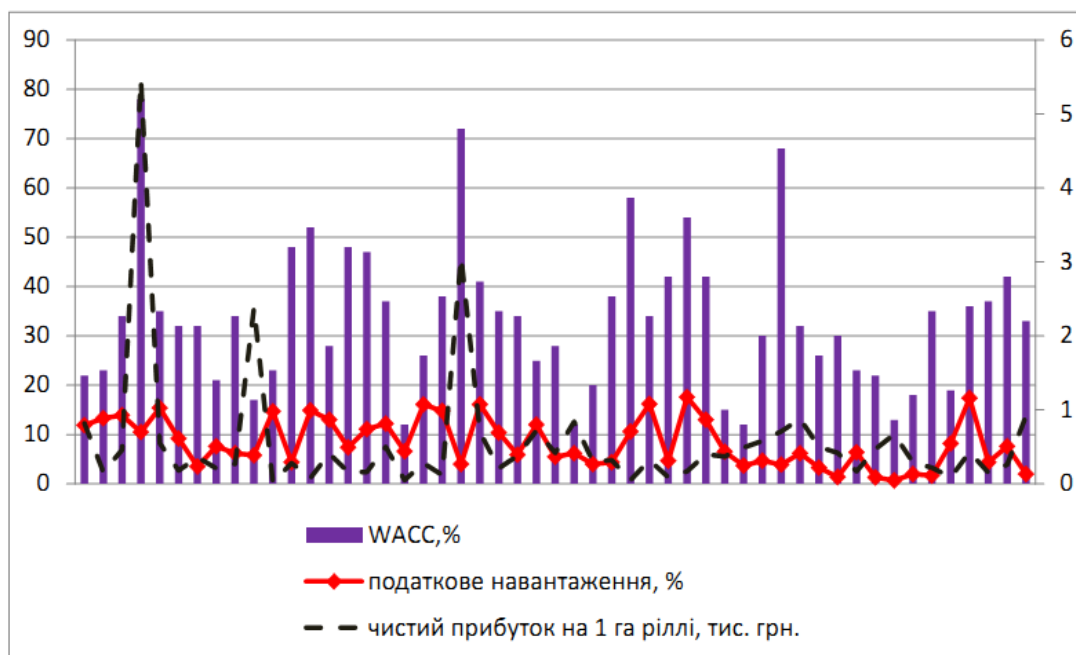
середнім рівнем (9,4%) свідчить про суттєве коливання відхилення податкового навантаження: відхилення сягає від -8,1% до 26,8% [1].

Слід зазначити, що найбільша питома вага у загальній сумі податкового навантаження досліджуваних с/г підприємств припадає на ПДВ, який збільшився (за три роки) з 53% у 2013 році до 61% у 2015 році. Таке зростання сталося за рахунок скорочення питомої ваги соціальних платежів з фонду оплати праці на 3,7% до 35,7% та суми фіксованого с/г податку з 7,1% до 3,1% у 2015 році з урахуванням коефіцієнту індексації нормативної вартості с/г земель [6].

Також необхідно зауважити, що має місце нерівномірне податкове навантаження на суб'єкти господарювання. Збільшення податкового навантаження за період 2013-2015 рр. зумовлене, в першу чергу, випередженням податкових виплат відносно зростання виручки с/г підприємств – тобто має місце розширення податкової бази.

Основними індикаторами впливу податкового навантаження на економічні процеси у с/г є показники прибутковості, вартісні і структурні пропорції капіталу підприємства.

Для оцінки регулюючого впливу податкового навантаження у розрізі досліджуваних с/г підприємств було визначено його вплив на середньозважену вартість капіталу та розмір чистого прибутку на 1 га ріллі з 2013-2015 рр. (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка взаємозв'язку податкового навантаження

Джерело: [9]

З 1 січня 2016 року набрали чинності зміни до Податкового кодексу та норми нового бюджету [2; 3]; для сільгоспвиробників запроваджена диференційована система дії спецрежимів оподаткування за видами с/г операцій. Цілком зрозуміло, що такі зміни продиктовані, насамперед, зміною економічних умов, а зміна податкової політики в АПК – це, до того ж, одна з ключових вимог МВФ в рамках програми розширеної підтримки української економіки, яка має розвиватися та бути ефективною

С/г (як і будь-яке інше виробництво) є складним тривалим процесом зі складною схемою обліку та використання товарно-матеріальних цінностей, незавершеного виробництва, готової продукції, їх оцінки та переоцінки.

Введення 3-х видів обліку ПДВ для сільгосппродукції (зернові та технічні культури, тваринництво, інша с/г продукція та послуги) вимагає складних налаштувань облікових систем і їх тестування. Розподілений облік вже необхідно вести зараз, господарську діяльність зупинити не можна, а облікові системи не готові.

Отже, регулюючий вплив податкового навантаження на економічні процеси с/г, в першу чергу, повинен проявлятися через сприяння економічної активності суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки, що призведе до нарощення виручки та прибутковості підприємств.

Зменшення податкового навантаження вивільняє додаткові кошти, які, в свою чергу, підприємство може вкладати на розширення виробничого потенціалу та збільшення основного капіталу, по-друге, у поповнення оборотного капіталу, а також інвестування додатково вивільнених коштів у неосновний вид діяльності.

З наведеного аналізу слідує, що новітні зміни податкової політики АПК повинні йти у напрямку помірною зниження і рівномірності розподілу податкового навантаження між платниками. А саме, вартісні та структурні пропорції податкового навантаження повинні бути такими, щоб аграрії в цілому, сплачували не більше 20-25% від прибутку. Це буде слугувати підвищенню ефективності діяльності як суб'єктів господарювання аграрного сектору, так і сільського господарства країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012. – № 30.
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи»: Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon6.rada.gov.ua/laws/show/71-19>
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 р. № 909-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки агропромислового комплексу в умовах світової фінансової кризи» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010. – № 9.
5. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012. – № 41.
6. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004. – № 49.
7. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006. – № 1.
8. План діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України з підготовки проектів регуляторних актів на 2012 рік (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/uk/regulatory>
9. Лемішко О.О. Регулюючий вплив податкового навантаження на економічні процеси в сільському господарстві // Молодий вчений, № 9 (36), 2016 р. (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/9/55.pdf>